

Список використаних джерел

1. Круцевич Т. Ю., Безверхня Г. В. Рекреація у фізичній культурі різних груп населення: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. К.: Олімпійська література, 2010. 248 с.
2. Олексієнко Я. І., Гунько П. М. Теорія, види та технології оздоровчо-рекреаційної рухової діяльності : навч.-метод. посіб. Черкаси : ЧНУ імені Б. Хмельницького, 2018. 260 с
3. Теорія і технології оздоровчо-рекреаційної рухової активності: навч. посіб. для викладачів і студентів. Ужгород: ДВНЗ «УжНУ», «Говерла». 2015. 88 с.

Валентин Цимбал

СПЕЦИФІКА КЛАСИЧНОЇ ГІТАРИ У СТИЛЬОВИХ КРИТЕРІЯХ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

Поняття і явище, яке визначається як «специфіка» інструменту, має узагальнюючий характер і фіксуються в досить широкому спектрі значень. Інструмент сам по собі є твір мистецтва, а саме музичного, і виступає в ньому як осередок універсальних і специфічних засобів музичного вираження, властивих тій або іншій епохі, того чи іншого історичного періоду, національної культури, індивідуальним мислення композиторів і виконавців, установкам слухацької аудиторії. Не випадково замість традиційної назви «інструментознавство» розділ музикознавчої науки, що займається вивченням інструментів, називається «органологією», завдання якої «...полягають перш за все в повної, всебічної характеристиці музичних інструментів разом з голосами і в порівнянні з ними» [1, с. 72].

Питання про філософсько-естетичну базу вивчення інструменту вирішується з позицій, пов'язаних з його трактуванням як «органу», завжди порівнюється з голосом. Інструмент – «не тільки подібне з голосом щось, що продовжує людини, а й відчуження природного органу фонації, вираження внутрішнього, (...) прихованого від людських сторонніх очей, від усвідомлення і дослідження» [1, с. 85]. Таким чином, інструмент стає не тільки артефактом культури, а й показником напрямку емансипації музики як особливої професійної сфери художньої діяльності. У процесі відчуження, точніше – з моменту появи перших зразків даного інструменту, він починає еволюціонувати. У процесуальному плані напрямки цієї еволюції представлені двома протилежними тенденціями – специфікою і універсалізмом.

Аналогічно видам мистецтва і музичними жанрами, інструменти еволюціонують по двох різноспрямованих векторах, прагнучи, з одного боку, зберегти знайдену їм автономність і самостійність (специфіка), з

іншого боку, – взаємодіючи, переймаючи властивості інших інструментів (універсалізм). Критерій співвідношення універсалізму і специфіки застосуємо і до музичного стилю, музичної стилістики та мови, що найбільш чітко проявляється в творчості великих майстрів, де стильової універсалізм поширюється далі по епохах, специфізуючим окремі його якості. У класицизмі універсальність означає впорядкованість, створення так званого канону, обов'язкового для творчості. У романтизмі універсалізм мислиться як «вільна теургія» (В. Соловйов) – «...художники і поети знову повинні стати жрецькими і пророками, але вже в іншому, ще більш важливому і піднесеному сенсі: не тільки релігійна ідея буде володіти ними, але і вони самі будуть володіти нею і свідомо керувати її земними втіленнями» [2, с. 298].

У поняттях «універсалізм» і «специфіка» виявляється цілий комплекс значень, «висхідних» до світогляду і світовідчуття, а також «низхідних» до техніки письма і виконавства. Все це об'єднується на рівні стильових взаємодій, що виникають по-вертикалі (ієрархія стильової системи) і по-горизонталі (міжвидові стильові зв'язки). Відзначаючи цей факт, А. Жерздев як приклад наводить гітарну фактуру: «Специфіка фактури інструменту розкривається при інтерпретаційному підході до музики, написаної для цього інструменту різними авторами і втіленої різними виконавцями. При такому ракурсі розгляду виявляється, з одного боку, певна типологічна спільність, фіксується формулою «стиль інструменту як реалізація його темброво-технічних якостей у фактурі», з іншого боку, – відмінності, що виникають при «зіткненні» даного видового стилю з іншими рівнями сходів стильової ієрархії, перш за все, стилями творчих особистостей» [3, с. 208].

Гітара за своєю природою – інструмент універсальний (за Е. Назайкінському, «більш-менш універсальний»), що відрізняє його в «горизонтальній» системі інструментарію від «більш універсального» фортепіано і «менш універсальних» струнно-смичкових і духових. Це обумовлено тим, що гітара – інструмент «переважно гармонійний» (Г. Берліоз), тобто придатний для виконання багатоголосся різних типів. Специфіка гітари укладена насамперед у її темброве-акустичних і віртуозно-технічних характеристиках, таких як «тихий» звук, «матовість» тембру, «діагональний» в фактурі, відсутність «реального» легато, особливості взяття подвійних нот і акордів і т.д. Корінні властивості гітари універсальні і специфічні одночасно. Все залежить від інтерпретаційної моделі, яка обирається гітарними авторами і виконавцями.

Отже, у сучасній гітарно-творчій ситуації склалися і стійко функціонують (хоча і змішуються) дві таких моделі. Першу з них зазвичай визначають як автентичність, підкреслюючи тим самим корінну специфіку початкового етапу еволюції інструмента (пізній Ренесанс, бароко). Такий манери дотримуються такі гітаристи, як Д. Рассел (Англія), Т. Хопшток

(Німеччина), Ф. Вілла (Франція), А. Дезідеріо (Італія), П. Стайдл (Чехія), частково Ф. Занон (Бразилія), М. Барруеко (Куба). Представникам цієї інтерпретаційної лінії притаманне підкреслення специфіки інструменту, причому, саме видовий – струнно-щипковому, зближує по горизонталі стильових взаємодій з клавесином і лютневе виконавство. Загальним жанровим знаком цієї моделі є камерність, сольність, тяжіння до мініатюри або циклам п'єс-мініатюр, що охоплює «картину світу» через одиничне, конкретне, але різноманітне.

Список використаних джерел

1. Вітошинский Л. Про мистецтво гри на гітарі. Львів : БаК, 2006. 284 с.
2. Доценко В. І. Методика підготовки гітариста-виконавця: навч. посіб. Харків: СПДФО Мосякін В. М., 2005. 164 с.
3. Ткаченко В. М. Універсалізм і специфіка музичного мислення в стилях гітарної творчості 1880–1990 років : дис. ... канд. мистецтвознавства. Харків, 2013. 211 с.

Лідія Члек

СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ МОЛОДІ

Дискусія між вченими з приводу визначення соціальних характеристик молоді, їх вікових меж, критеріїв має давню історію. Є різні підходи до вивчення соціально-психологічних особливостей молоді: з точки зору психології, фізіології, демографії. Соціолог В. В. Бестужев-Лада пише: «...молодь не тільки і не стільки вікове поняття, скільки соціальне і історичне» [1, с. 28].

Розвиток нашої країни на даний час характеризується нестабільністю у всіх сферах життя. Люди відчують на собі нестабільність у завтрашньому дні. Життєвий шлях людини молодого віку залежить від кількості витрачених зусиль, від вміння швидко адаптуватися в будь-яких умовах. Цей стан «країни в стрибках напруги» позначився на формуванні молоді, переосмислення їх життєвих цінностей та принципів, поглядів на сьогоднішнє.

Соціально-економічне становлення постіндустріальної цивілізації на сучасному етапі викликає суспільну потребу в «багатовимірних» творчих особистостях і детермінує корінний перегляд поглядів на природу, суспільство, державу і людини [2, с. 22].

В період юності, молодь переоцінює цінності, з'являються нові знайомства, створюють сім'ї та влаштовуються на роботу. Провідною діяльністю стає професійне навчання або трудова професійна діяльність. Завдяки активному розвитку зазначених видів діяльності молодь активно